

**Zmarł wybitny Uczony Honorowy
Przewodniczący Komitetu
Nauk Pedagogicznych PAN
Profesor Tadeusz Lewowicki**

**Esteemed Honorary Chairman of the Committee on
Pedagogical Sciences, Polish Academy of Sciences
Professor Tadeusz Lewowicki has died**

Wiadomość o śmierci **Profesora Tadeusza Lewowickiego** (1942–2024) boleśnie dotknęła środowiska akademickiej pedagogiki. Nie mogę zebrać myśli, bo przewijają się przez moją pamięć setki bezpośrednich spotkań z Mistrzem dla wielu pokoleń polskiej pedagogiki. Wydaje się, że tak wybitni Uczni są nieśmiertelni i jest w tym wyobrażeniu prawda, bowiem odszedł profesor wyjątkowy, niepowtarzalny, wielce zasłużony dla pedagogiki jako nauki. Własnymi badaniami, twórczością naukową T. Lewowicki czynił wszystko, by nasza dyscyplina postrzegana była i szanowana wśród innych dyscyplin naukowych humanistyki i nauk społecznych.

Wielokrotnie chciał żegnać się z nami, kiedy przechodził na emeryturę, gdy podsumowywał własne dokonania w kształceniu kadr dla pedagogiki naukowej i praktycznej, finalizował przewodniczenie Komitetowi Nauk Pedagogicznych PAN (1993–2007), Letnim Szkołom Młodych Pedagogów przy tym gremium czy jako współorganizator ogólnopolskich zjazdów pedagogicznych Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, ale nie godziliśmy się z takim zamiarem. Profesor miał zresztą świadomość, że jest nam wszystkim bardzo potrzebny.

Prof. T. Lewowicki pełnił tak wiele ról zawodowych, funkcji, zajmował znaczące stanowiska w zarządzaniu nauką i jednostkami akademickimi w szkolnictwie wyższym, pełniąc m.in. funkcję prodziekana Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego (1977–1979), wicedyrektora Instytutu Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego (1981–1985), dyrektora Instytutu Badań Pedagogicznych (1985–1989), był członkiem Centralnej Komisji Do Spraw Stopni i Tytułów (1988–2009) oraz rektorem Wyższej Szkoły ZNP w Warszawie (1995–2000), że trudno jest w tym miejscu wymienić wszystkie dokonania organizacyjne, naukowe i dydaktyczne naszego Mistrza.

W 1998 roku przygotowałem do Leksykonu Pedagogika PWN biogram prof. Tadeusza Lewowickiego, w którym odnotowałem m.in.:

Tadeusz Lewowicki – ur. 2.07.1942 r. w Nagórzance, pedagog, specjalista w zakresie dydaktyki ogólnej, pedeutologii i pedagogiki porównawczej, profesor Uniwersytetu Warszawskiego; doktoryzował się z pedagogiki w tej uczelni w 1972 r., habilitację uzyskał w UW w 1977 r., zaś profesorem zwyczajnym w UW jest od 1982 r. (...).

Aktywny działacz ZNP, któremu powierzono w 1995 r. stanowisko Rektora Wyższej Szkoły Pedagogicznej ZNP w Warszawie, od 1984 r. jest redaktorem naczelnym ogólnopedagogicznego dwumiesięcznika ZNP *Ruch Pedagogiczny*, od 1986 r. przewodniczy Radzie Naukowej ZG TWP; w latach 1987–1989 był wiceprzewodniczącym Komitetu Ekspertów ds. Edukacji Narodowej, natomiast od 1996 r. wchodzi w skład kolejnych Rad ds. Reformy Edukacji Narodowej, od 1993 r. kieruje Komitetem Nauk Pedagogicznych PAN; jest animatorem ogólnopolskiego ruchu postępowej myśli pedagogicznej.

Warto przypomnieć w tym miejscu najważniejsze prace naukowe Profesora T. Lewowickiego, a są to następujące monografie:

- » *Psychologiczne różnice indywidualne a osiągnięcia uczniów* (1975, 2. wyd. 1977),
- » *Indywidualizacja kształcenia. Dydaktyka różnicowa* (1977),
- » *Kształcenie uczniów zdolnych* (1980, 2. wyd. 1986),

- » *Treści kształcenia w szkole wyższej* (współred. 1983),
- » *Aspiracje dzieci i młodzieży* (1987),
- » *Proces kształcenia w szkole wyższej* (1988),
- » *Przemiany oświaty* (1994),
- » *Problemy kształcenia i pracy nauczycieli* (1995, 2. wyd. 2007).

Gdybym miał dzisiaj aktualizować wykaz tylko monografii autorskich i współautorskich T. Lewowickiego, to dodałbym jeszcze do powyższego wykazu:

- » *Problemy oświaty*, współautor M. J. Szymański (1990),
- » *Osobowość a aspiracje*, współautor B. Galas (1991),
- » *Dylematy (i pseudodylematy) metodologiczne pedagogiki. Ewolucja tożsamości pedagogiki* (1993),
- » *Przemiany oświaty: szkice o ideach i praktyce edukacyjnej* (1994, 2. wyd. 1995),
- » *Nauczyciel (wciąż, ale inaczej?) refleksyjny. Refleksyjny praktyk* (1995, 2. wyd. 1996),
- » *Przemiany oświaty: szkice o ideach i praktyce edukacyjnej* (1995),
- » *O tożsamości, kondycji i powinnościach pedagogiki* (2007),
- » *Sfery życia duchowego dzieci i młodzieży studium z pogranicza polsko-czeskiego. T.1. Przemiany wartości i celów życiowych*, współautorzy: E. Ogródzka-Mazur, A. Minczanowska, G. Piechaczek-Ogierman (2016),
- » *Sfery życia duchowego dzieci i młodzieży studium z pogranicza polsko-czeskiego. T.2. Religia i tolerancja religijna*, współautorzy: B. Grabowska, U. Klajmon-Lech, A. Różańska (2016),
- » *Sfery życia duchowego dzieci i młodzieży studium z pogranicza polsko-czeskiego. T.3. Spostrzeganie wyznaczników tożsamości i postawy wobec Innych*, współautorzy: B. Chojnacka-Synaszko, Ł. Kwadrans, J. Suchodolska (2017),
- » *Sfery życia duchowego dzieci i młodzieży studium z pogranicza polsko-czeskiego. T.4. O nauczycielach, ich spostrzeganiu świata społecznego i aktywności*, współautorzy: A. Szczurek-Boruta, A. Szafrąńska (2017).

Pod redakcją lub współredakcją T. Lewowickiego ukazało się **139** prac zbiorowych. Imponujący zasięg pracy zespołowej.

Mimo statusu emerytowanego profesora Uniwersytetu Warszawskiego T. Lewowicki był – jak widać tylko po wydanych rozprawach naukowych – nadal niezwykle aktywny naukowo, współtworząc w Cieszynie przy ówczesnym wydziale zamiejscowym – Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego szkołę badań międzykulturowych, badań w zakresie pedagogiki pogranicza. Otwierał kolejne przewody doktorskie, recenzował wnioski habilitacyjne i w postępowaniach o nadanie tytułu profesora. Dzielił się z młodszym pokoleniem wiedzą i doświadczeniem, których zakres i poziom wzbudzał najwyższy szacunek środowiska akademickiego.

To dzięki T. Lewowickiemu jako przewodniczącemu KNP PAN została podpisana umowa o bezpośredniej współpracy z Narodową Akademią Nauk Pedagogicznych Ukrainy. Uhonorowany został najwyższą godnością akademicką – doktora hono-

ris causa dwóch ukraińskich uniwersytetów – Uniwersytetu im. Borysa Grinczenki w Kijowie i Uniwersytetu im. Iwana Franka w Żytomierzu oraz Akademii Humanistyczno-Pedagogicznej w Chmielnickim, a także trzech krajowych uniwersytetów – Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Opolskiego i Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Profesorki tytularne UŚ: Ewa Ogrodzka-Mazur, Alina Szczurek-Boruta oraz prof. UŚ Barbara Grabowska i Anna Szafrńska wydały niezwykle interesujące księgi pamiątkowe dedykowane Profesorowi z okazji urodzin, które zawierają adresy, wyrazy uznania i artykuły poświęcone Jego twórczości naukowej i oświatowej.

Zamknęły się „drzwi” bezpośrednich relacji z Mistrzem, który pozostawił nam swoje dzieła, Uczniów, kontynuatorów kluczowych dla społeczeństw w kraju i w Ukrainie badań oświatowych, pedeutologicznych oraz jakże istotne dla ich poprawnej konceptualizacji i realizacji rozprawy z metodologią badań pedagogicznych. Pożegnaliśmy wybitnego Uczzonego, Doktora Honoris Causa multi, Profesora nauk humanistycznych i społecznych, Mentora i charyzmatycznego Pedagoga, Przewodniczącego KNP PAN, wspaniałego Kolegę, dzieląc z Bliskimi ból po odejściu Profesora na wieczną wartę. Niech spoczywa w pokoju!

Bogusław Śliwerski (UŁ)